

กลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2

The Strategies of Student Support System Management for
Improving the Quality of Primary School Students Under the Office
of Nakhon Si Thammarat Educational Service Area Office 2

อัจฉรา สัมเขียวหวาน¹, วีระยุทธ ชาตะกาญจน์² และ ชูศักดิ์ เอกเพชร³
Atchara Somkheawwan¹, Werayut Chatakan² and Chusak Ekpetch³

Received: 15 November 2024; Revised: 09 February 2025; Accepted: 16 February 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา และ 3) เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ดำเนินการ 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 254 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการระยะที่ 2 ร่างกลยุทธ์และตรวจสอบ ความถูกต้อง ความครอบคลุมเนื้อหา ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน และระยะที่ 3 นำเสนอกกลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม จำนวน 10 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เท่ากับ 0.356 2) กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีวิสัยทัศน์และพันธกิจชัดเจน ครอบคลุมด้านการคัดกรอง ส่งเสริมศักยภาพรายบุคคล ทักษะชีวิต คุณธรรม ความร่วมมือ

¹ นิสิตหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช; Doctoral Education Program Students, Educational Administration, Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

^{2,3} สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช; Educational Administration, Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

Corresponding Author, E-mail: 6477701003@nstru.ac.th

กับชุมชน และการพัฒนาบุคลากร โดยผลการตรวจสอบร่างกลยุทธ์ในด้านความถูกต้อง ครอบคลุมความเป็นไปได้ และประโยชน์ อยู่ในระดับมาก 3) กลยุทธ์ฉบับสมบูรณ์ที่นำเสนอในระยะสุดท้ายได้รับการประเมินว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ได้แก่ ความถูกต้อง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 ความครอบคลุม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 ความเป็นไปได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 และความเป็นประโยชน์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 สะท้อนถึงความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพในระดับประถมศึกษา

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหาร; ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน; พัฒนาคุณภาพนักเรียน

Abstract

This study aimed to (1) examine the current and desired conditions of the student care and support management system for enhancing the quality of primary school students, (2) develop strategic management for such a system, and (3) validate the proposed strategy. A mixed-methods approach was employed in three phases. Phase 1 investigated the current and desired conditions, using a sample of 254 primary school personnel and 10 key informants. Phase 2 involved drafting the strategy and evaluating its accuracy, content coverage, appropriateness, and feasibility through an expert seminar with nine participants. Phase 3 presented the finalized strategy through a focus group discussion with ten participants.

The findings revealed that (1) the current condition of the student care and support system was at a moderate level (mean = 3.35), while the desired condition was at the highest level (mean = 4.54), with a modified PNI index of 0.356. (2) The developed strategy featured a clear vision and mission, addressing student screening, individual potential development, life skills, moral education, community collaboration, and personnel development. The draft strategy was evaluated at a high level across all aspects, with average scores ranging from 4.00 to 4.08. (3) The finalized strategy received the highest ratings in all areas: accuracy (mean = 4.83), content coverage (mean = 4.84), feasibility (mean = 4.82), and usefulness (mean = 4.84), indicating its strong suitability for effective implementation in primary school student care and support systems.

Keywords: Management Strategy; Student Care and Support System;
Student Quality Development

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของประชากร โดยเฉพาะการลดลงของสัดส่วนประชากรวัยแรงงานและวัยเด็ก รวมถึงการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ โดยเฉพาะการขับเคลื่อนประเทศสู่การเป็นประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนจะเป็นกำลังสำคัญในการนำพาประเทศไปสู่เป้าหมายดังกล่าว ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างรอบด้าน โดยมุ่งเน้นการพัฒนา “คน” ให้เป็นผู้มีคุณภาพ มีศักยภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม จริยธรรม พร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 การปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี การส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การทำงานร่วมกับผู้อื่น การใช้ภาษา การใช้เทคโนโลยี ตลอดจนทักษะด้านอาชีพและชีวิตที่สอดคล้องกับโลกยุคใหม่ ล้วนเป็นหัวใจของยุทธศาสตร์การพัฒนาคอนอย่างเป็นระบบ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความถนัด ความสนใจ และช่วงวัยของการเรียนรู้ ทั้งยังส่งเสริมการวางแผนชีวิตและการเงินอย่างเหมาะสม เพื่อให้ประชากรไทยสามารถดำรงชีวิตและประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงในสังคมพหุวัฒนธรรม และมีศักยภาพในการแข่งขันในระดับนานาชาติได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยได้กำหนดแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ซึ่งภายใต้กลยุทธ์ที่ 2 มีเป้าหมายในการเพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่ประชากรวัยเรียนทุกคน โดยระบุพันธกิจที่สำคัญ คือ การเพิ่มโอกาสความเสมอภาค และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ทั้งนี้ แผนพัฒนาดังกล่าวได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเสมอภาค สอดคล้องกับศักยภาพของตน เพื่อให้เป็นผู้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนจึงนับเป็นกระบวนการสำคัญที่มุ่งเน้นการคุ้มครอง ป้องกัน ดูแล แก้ไขปัญหา ให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีแบบแผน และมีขั้นตอนที่ชัดเจน โดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสุข มีสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งมีทักษะชีวิตและภูมิคุ้มกันที่เหมาะสมเพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยภายใต้สภาวะวิกฤตในสังคมปัจจุบัน การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนดังกล่าว ประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอนสำคัญ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนาเด็กนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียน และ 5) การส่งต่อเด็กนักเรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 (2567) ได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยยึดหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน และมุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในอนาคตเป็นแนวทางสำคัญในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ นโยบายดังกล่าวได้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ตลอดจนการขับเคลื่อนประเทศสู่โมเดล Thailand 4.0 โดยมีกลยุทธ์ที่ 1 มุ่งส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยคุกคามในทุกรูปแบบ พร้อมทั้งเสริมสร้างความตระหนัก ความรู้ และความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถวิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ความเสี่ยง และดำเนินการตามแนวทางการจัดการภัยพิบัติและภัยคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำ เพื่อรองรับวิถีชีวิตใหม่ นอกจากนี้ ยังเน้นการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ ยาเสพติด ความรุนแรง การคุกคามต่อชีวิตและทรัพย์สิน การค้ามนุษย์ อาชญากรรมทางไซเบอร์ ภัยพิบัติ ภาวะฉุกเฉิน และโรคอุบัติใหม่ โดยส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในด้านสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย รวมถึงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติและภัยคุกคามทุกรูปแบบ อีกทั้งส่งเสริมทักษะด้านดิจิทัลและการเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อมุ่งสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล ที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และเพิ่มศักยภาพของครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ อันเป็นการเตรียมความพร้อมด้านความปลอดภัยของโรงเรียนเมื่อต้องเผชิญสถานการณ์วิกฤติต่าง ๆ ในด้านของสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมและสร้างระบบนิเวศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยภายในสถานศึกษา เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลในด้านความปลอดภัย ความอบอุ่น และมีความสุขในการใช้ชีวิตในโรงเรียน พร้อมทั้งส่งเสริมแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที อาทิ ภัยคุกคามทางไซเบอร์ การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม พฤติกรรมกลั่นแกล้งรังแก ความรุนแรงในสถานศึกษา การล่วงละเมิดทางเพศ และปัญหายาเสพติด โดยอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายด้านความปลอดภัยในการสร้างโรงเรียนปลอดภัย อันจะส่งผลให้ผู้ปกครองเกิดความเชื่อมั่นในการส่งบุตรหลานเข้ารับการศึกษาในสถานศึกษาอย่างมั่นใจ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อให้การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความชัดเจนเป็นระบบ และมีทิศทางในการพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา และเพื่อยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้สามารถพัฒนาได้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม และทักษะชีวิตที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบ

การบริหารจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทั้งด้านการคัดกรอง การส่งเสริมศักยภาพรายบุคคล การพัฒนาทักษะชีวิตและคุณธรรมจริยธรรม การสร้างความร่วมมือกับชุมชน และการพัฒนาบุคลากร และเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำนโยบาย วางแผน และดำเนินงานด้านระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
3. เพื่อตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัย แบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R&D) ประกอบด้วย 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนประถมศึกษา ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 376 คน จาก 188 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวน 254 คน จาก 127 โรงเรียน แบ่งเป็นผู้อำนวยการโรงเรียน 127 คน และครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 127 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หากคุณภาพของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) มีค่า 0.67 – 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยการแจกแบบสอบถามและเก็บคืนจากกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

ระยะที่ 2 การร่างกลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ผลการวิเคราะห์จากระยะที่ 1 ประกอบการวิเคราะห์ SWOT และแนวคิด OKRs กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่

ผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 9 คน ได้มาโดย การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการหรือรองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship Technique) ผ่านระบบออนไลน์ หาคุณภาพเครื่องมือ โดยตรวจสอบความตรง ของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้ทรงคุณวุฒิการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยการ จัด สัมมนาเชิงปฏิบัติการผ่านระบบออนไลน์ การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์ความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในการปรับปรุงและตรวจสอบความครอบคลุม เหมาะสม และเป็นไปได้ของกลยุทธ์

ระยะที่ 3 การนำเสนอกลยุทธ์ที่พัฒนาแล้วต่อกลุ่มผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะและปรับปรุงให้สมบูรณ์ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้รับผิดชอบงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 10 คน ได้มาโดย การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แนวคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Guide) หาคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความเหมาะสมของคำถามจาก ผู้ทรงคุณวุฒิ การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยการจัดสนทนากลุ่มผ่านระบบออนไลน์ การ วิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสังเคราะห์ความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา เรื่องกลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพ นักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีสภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 มีสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 และความต้องการจำเป็นโดยรวมเท่ากับ 0.356 เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้ดังนี้ 1) การส่งต่อนักเรียน 2) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 4) การคัดกรองนักเรียน และ 5) การส่งเสริมนักเรียน ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{Modified}	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
1. การรู้จักนักเรียนฯ	3.38	0.42	ปานกลาง	4.58	0.63	มากที่สุด	0.355	3
2. การคัดกรองนักเรียนฯ	3.34	0.43	ปานกลาง	4.52	0.64	มากที่สุด	0.353	4
3. ส่งเสริมนักเรียนฯ	3.37	0.48	ปานกลาง	4.54	0.57	มากที่สุด	0.347	5
4. การป้องกันและแก้ไขฯ	3.35	0.38	ปานกลาง	4.56	0.59	มากที่สุด	0.361	2
5. การส่งต่อนักเรียนฯ	3.31	0.51	ปานกลาง	4.51	0.64	มากที่สุด	0.363	1
โดยรวม	3.35	0.44	ปานกลาง	4.54	0.61	มากที่สุด	0.356	

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2

2. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 2 มีรายละเอียดดังนี้

2.1 วิสัยทัศน์

“พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และครอบคลุมทุกมิติ โดยส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนให้เติบโตเป็นผู้มีคุณภาพ มีคุณธรรม และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข พร้อมเผชิญความท้าทายของโลกอนาคต”

2.2 พันธกิจ

1) พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้มีความครอบคลุม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพในการติดตามพฤติกรรม การเรียนรู้ และสภาวะของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

2) ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนรายบุคคล โดยจัดกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความสามารถ ความสนใจ และความต้องการพิเศษของนักเรียน เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

3) พัฒนาทักษะชีวิตและคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ อารมณ์ และพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อการดำรงชีวิตในสังคม

4) พัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้และทักษะด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมถึงการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการช่วยเหลือและติดตามนักเรียนอย่างเป็นระบบ

5) เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2.3 เป้าประสงค์

1) พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ ครอบคลุม และยั่งยืน โดยใช้ข้อมูลระเบียบวินัยและการคัดกรองที่เป็นระบบ พร้อมบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อการติดตาม และช่วยเหลือนักเรียนอย่างแม่นยำ

2) ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนให้เติบโตอย่างรอบด้าน ทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต คุณธรรมจริยธรรม และสุขภาพที่ดี ผ่านการเรียนรู้เฉพาะบุคคลและกิจกรรมพัฒนาตามความสนใจ

3) สร้างระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ครอบคลุม ทั้งด้านพฤติกรรม สุขภาพจิต และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พร้อมทั้งพัฒนากลไกการส่งต่อนักเรียน ที่ต้องการความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานที่เหมาะสม

4) พัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้และทักษะในการ คัดกรอง ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) เสริมสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างรอบด้านและมีการสนับสนุนที่เหมาะสม

3. ผลการตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพ นักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ที่พัฒนาขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

ด้านความถูกต้อง และครอบคลุมเนื้อหา มีผลการตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ที่พัฒนาขึ้น พบว่า 1) ความถูกต้อง ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย 4.83 อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ครอบคลุมเนื้อหา ในภาพรวม ค่าเฉลี่ย 4.84 อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงผล ดังตารางที่ 3

รายการประเมิน	ความถูกต้อง			ครอบคลุมเนื้อหา		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. วิสัยทัศน์	4.86	0.64	มากที่สุด	4.88	0.61	มากที่สุด
2. พันธกิจ	4.81	0.61	มากที่สุด	4.83	0.61	มากที่สุด
3. เป้าประสงค์	4.83	0.61	มากที่สุด	4.81	0.61	มากที่สุด
รวม	4.83	0.62	มากที่สุด	4.84	0.61	มากที่สุด

ตาราง 3 แสดงผลการตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมเนื้อหาของ กลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ

จากตารางพบว่าการตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมี ความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาในระดับ

มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยความถูกต้องรวมอยู่ที่ 4.83 และความครอบคลุมเนื้อหาอยู่ที่ 4.84 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) วิสัยทัศน์ มีความถูกต้องเฉลี่ย 4.86 และครอบคลุมเนื้อหา 4.88 2) พันธกิจ ความถูกต้อง 4.81 และครอบคลุมเนื้อหา 4.83 3) เป้าประสงค์ ความถูกต้อง 4.83 และครอบคลุมเนื้อหา 4.81 ผลการประเมินนี้สะท้อนให้เห็นว่า กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม ครบถ้วน และสามารถใช้เป็นแนวทางในการยกระดับคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างสภาพจริงกับสิ่งที่ควรเป็น โดยเฉพาะในด้านการส่งต่อนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ยังต้องการการพัฒนาอย่างเป็นระบบ อาจเป็นผลมาจากข้อจำกัดด้านทรัพยากร การขาดกลไกการติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน รวมถึงความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ กระบวนการบริหารที่ยังเน้นการดำเนินงานเฉพาะกิจ มากกว่าการจัดการแบบองค์รวม ส่งผลให้ความต่อเนื่องในการช่วยเหลือดูแลนักเรียนยังไม่สามารถตอบสนองต่อบริบทที่หลากหลายของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ดังนั้นการพัฒนาเชิงระบบจึงจำเป็นต้องอาศัยการวางโครงสร้างที่ชัดเจน การมีเครื่องมือที่ทันสมัย และการสร้างการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ Glickman (1990) ที่เสนอว่า องค์การการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องสามารถวิเคราะห์ตนเองอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาแนวทางที่ตอบสนองบริบทเฉพาะของตนเอง โดยเฉพาะในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งต้องอาศัยการบริหารที่อิงหลักฐานและข้อมูลรายบุคคลอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แตนไพร สีมาคาม (2564) ที่พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีค่าดัชนีความต้องการจำเป็นค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบให้มีความสมบูรณ์ ครอบคลุม และยั่งยืนยิ่งขึ้น พร้อมกันนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรทิพย์ อุปลัมภ์ (2561) ที่ชี้ว่าการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อมีการบูรณาการระหว่างผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และชุมชน โดยต้องมีการวางแผนและติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ ซึ่งยังเป็นจุดอ่อนของหลายโรงเรียนในภูมิภาคต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ปิยะพร ป้อมเกษตร์ (2550) ที่พบว่า โรงเรียนที่มีการใช้ข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นระบบในการวางแผนช่วยเหลือรายบุคคล จะสามารถลดปัญหานักเรียนที่มีความเสี่ยงได้อย่างมีนัยสำคัญ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างแท้จริง อันเป็นรากฐานของการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนอย่างรอบด้าน

2. กลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ครอบคลุมการพัฒนานักเรียนแบบองค์รวม ทั้งด้านการเรียนรู้ ทักษะชีวิต และความร่วมมือกับชุมชน อาจเป็นผลมาจากการนำกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก ทั้ง SWOT และ PNI มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการกำหนดวัตถุประสงค์เชิงผลลัพธ์แบบ OKRs ซึ่งส่งผลให้แนวทางการพัฒนากลยุทธ์มีความเป็นระบบ ชัดเจน และตอบโจทย์บริบทจริงของโรงเรียน อีกทั้งการเปิดพื้นที่ให้ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ ยังส่งผลต่อความแม่นยำ และการยอมรับในเชิงปฏิบัติการ กลยุทธ์ที่ร่างขึ้นจึงไม่เพียงสะท้อนความถูกต้องทางวิชาการ แต่ยังมีศักยภาพในการนำไปใช้จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการที่แสดงถึงความรอบคอบ การมีส่วนร่วม และความยืดหยุ่นกับบริบทพื้นที่อย่างแท้จริง แนวทางการดำเนินงานดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ Kaplan & Norton (2001) ที่เสนอว่ากลยุทธ์ที่มีพลังและสามารถนำไปใช้ได้จริง จำเป็นต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกอย่างลึกซึ้ง และใช้เครื่องมือเชิงวัตถุประสงค์ในการติดตามผล เช่น Balanced Scorecard และ Strategy Mapping ที่ช่วยให้เป้าหมายชัดเจนและสามารถประเมินผลลัพธ์ได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แดนไพโร สีมามาก (2564) ที่พบว่า กลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ควรประกอบด้วยองค์ประกอบที่ชัดเจน ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ โครงการ และตัวชี้วัด ซึ่งกระบวนการร่างกลยุทธ์ต้องอาศัยการออกแบบที่ครอบคลุมและสามารถวัดผลได้ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง พร้อมกันนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรทิพย์ อุบลัมภ์ (2561) ที่ชี้ว่าการพัฒนากลยุทธ์ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการบูรณาการข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และต้องอิงบริบทของสถานศึกษาอย่างแท้จริง ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืนและสามารถติดตามผลได้ต่อเนื่องและสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพ อัยยะ (2552) ที่พบว่ากลยุทธ์ที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของครู ชุมชน และผู้บริหาร รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ ซึ่งแนวทางที่นำเสนอในการศึกษาครั้งนี้สะท้อนองค์ประกอบดังกล่าวอย่างครบถ้วน

3. ผลการตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่ากลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีความถูกต้อง ครอบคลุม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด อาจเป็นผลมาจากการบูรณาการจัดทำกลยุทธ์ที่มีลักษณะเป็นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก

ระดับ ตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์เชิงลึก ตลอดจนการร่างและตรวจสอบกลยุทธ์ โดยอาศัยเทคนิคการมีส่วนร่วมเชิงระบบ การใช้ข้อมูลจริงจากบริบทโรงเรียนในพื้นที่ และการใช้เครื่องมือทางวิชาการในการวิเคราะห์อย่าง SWOT และ PNI ซึ่งล้วนมีส่วนช่วยให้กลยุทธ์มีความเหมาะสม ชัดเจน และตอบโจทย์การใช้งานจริง อีกทั้งกลยุทธ์ยังมีการจัดลำดับเป้าหมายอย่างเป็นระบบ และสามารถเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และตัวชี้วัดที่สามารถนำไปวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม การได้รับการประเมินในระดับสูงมากทุกด้านจากกลุ่มเป้าหมายสะท้อนถึงคุณภาพของกลยุทธ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในระดับโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Fullan (2007) ที่เน้นว่าการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในระดับสถานศึกษาจะเกิดขึ้นได้อย่างยั่งยืน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยเน้นกระบวนการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาแนวทางที่ปฏิบัติได้จริง ไม่ใช่เพียงแค่นโยบายในกระดาษ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แดนไพร์ สีมาคาม (2564) ที่พบว่ากลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนที่มีประสิทธิผลต้องประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ และตัวชี้วัดที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยมีการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและบริบทจริงของโรงเรียน พร้อมกันนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริลักษณ์ ทิพหอม (2559) ที่ชี้ว่าการพัฒนานโยบายหรือกลยุทธ์ทางการศึกษาที่ใช้ได้จริงในโรงเรียน จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากครูและบุคลากรในโรงเรียนทุกระดับ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และนำไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไล รุ่งโรจน์แสงจินดา (2556) ที่พบว่ากลยุทธ์ที่พัฒนาโดยมีการใช้เทคนิคการวิเคราะห์บริบทอย่าง SWOT และมีการประเมินผลเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง จะสามารถเพิ่มโอกาสในการประสบความสำเร็จในการดำเนินการตามกลยุทธ์ และส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพนักเรียน

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูล โดยอ้างอิงแนวคิด ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ และแนวคิดเกี่ยวกับ การบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ซึ่งครอบคลุมมิติด้าน การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมศักยภาพรายบุคคล การพัฒนาทักษะชีวิตและคุณธรรมจริยธรรม ความร่วมมือกับชุมชน และการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา นอกจากนี้ การศึกษาได้ดำเนินการใน 3 ระยะ ได้แก่ การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ การพัฒนาร่างกลยุทธ์โดยใช้การสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ และการนำเสนอและตรวจสอบกลยุทธ์โดยใช้การสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยสะท้อนถึงองค์ความรู้ใหม่ คือ การบูรณาการการมีส่วนร่วมทุกระดับในการพัฒนากลยุทธ์ที่ตอบสนองความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา กล่าวคือ กลยุทธ์ที่ได้มีองค์ประกอบครบถ้วน ชัดเจน และสามารถนำไปใช้จริงในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทั้งด้านการบริหารจัดการ การพัฒนาศักยภาพ

นักเรียนและบุคลากร ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ผู้วิจัยสรุปเป็นแผนภาพสรุปองค์ความรู้ ดังภาพ 2

กลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เป้าหมาย: ปรับปรุงกลไกการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีมาตรฐาน

กลยุทธ์: พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพในทุกระดับชั้น สร้างระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างเป็นระบบ

เป้าหมาย: เสริมสร้างความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กลยุทธ์: ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก พัฒนากลไกการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างโรงเรียนกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

เป้าหมาย: ยกระดับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์: พัฒนาระบบสารสนเทศของนักเรียนให้มีความครอบคลุมถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรให้มีทักษะการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เป้าหมาย: ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและสนับสนุนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กลยุทธ์: จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรให้สอดคล้องกับภารกิจการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ พัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรในด้านการใช้ทรัพยากรเพื่อการดูแลนักเรียนอย่างเหมาะสม

ภาพ 2 กลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนประถมศึกษา

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาค้นคว้า การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับประถมศึกษาฯยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาในหลายมิติ เช่น การคัดกรอง ส่งเสริมศักยภาพรายบุคคล การพัฒนาทักษะชีวิตและคุณธรรมจริยธรรม การสร้างความร่วมมือกับชุมชน และการพัฒนาบุคลากร ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนากลยุทธ์ที่มีองค์ประกอบชัดเจน ครอบคลุม และสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยผ่านการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่มกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่ากลยุทธ์ฉบับสมบูรณ์มีความเหมาะสมในทุกด้าน ทั้งความถูกต้อง ความครอบคลุม ความเป็นไปได้ และประโยชน์ในการใช้งานในระดับมากที่สุด และผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้กำหนดนโยบายทางการศึกษา ควรกำหนดแนวทางสนับสนุนเชิงระบบ เพื่อส่งเสริมการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดอบรมพัฒนาศักยภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถวางแผนและดำเนินงานตามกลยุทธ์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ระดับประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ ควรบรรจุแนวทางการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาชาติ และสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการดำเนินงานในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 โรงเรียน ควรนำกลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง พร้อมทั้งจัดระบบติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ

2.2 หน่วยงานด้านการศึกษา ควรสนับสนุนองค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ไปใช้ในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมและประเมินผลการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับต่าง ๆ

2.3 การศึกษาต่อไปในระดับประเทศ ควรศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมเชิงบวกของนักเรียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเชิงลึกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- แดนไพโร สีมาคาม. (2564). กลยุทธ์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ปิยะพร ป้อมเกษมศรี. (2550). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนมัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- พรทิพย์ อุปลัมภ์. (2561). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีประสิทธิภาพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช.
- วิไล รุ่งโรจน์แสงจินดา. (2556). การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- ศิริลักษณ์ ทิพหม่อม. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. (2567). นโยบายและจุดเน้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561–2580*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *การวางแผนเชิงกลยุทธ์ระบบดูแลช่วยเหลือแก่นักเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สุภาพ อัยยะ. (2552). *สภาพและปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือแก่นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- Fullan, M. (2007). *The new meaning of educational change*. 4th ed. New York: Teachers College Press.
- Glickman, C. D. (1990). *Supervision of instruction: A developmental approach*. 2nd ed. Boston: Allyn & Bacon.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2001). *The strategy-focused organization: How balanced scorecard companies thrive in the new business environment*. Boston: Harvard Business School Press.